

»Prokleti koštruni! Enega psa ste imeli, da je lajal nad vami, že blekečete za drugim! Koštrun je koštrun!«

Zajahal je konja ter jezdil na hrvaško stran. —

Tisti sonet je bil postavljen na začetek tega modrovanja zategadelj, ker je znamenje malodušnosti, ki se izpričuje v vsem, kar delamo in mislimo. V ljubezenski zgodbi in v tisočletnem trpljenju. Ta malodušnost bo rekla nekoč, bo rekla v imenu najlepšega naroda:

»Ne zamerite, gospodje, da umrjem!« —

POJOČI RUDARJI.

TONE SELIŠKAR.

Lučke gorijo po holmih, same svetle
sestrice,

kakor da bi se zvezde spustile v ta črni kraj;
temne hiše spe in tovarne dremljejo
pod valovito odejo črnih in težkih saj.

Včasih pesmi rudarjev v nočeh zadrhte,
pesmi pijane — in vse, vesele in žalostne,
so si enake —

ter so naenkrat povsod; na oknih, pod
stropi —

končno se z majhnimi krempeljei
zasidrajo v oblake,

kjer brne še drugo in potem tretjo noč
med vzdihom okostenelih sirot in krvavečih
porodnic,

med trepeti obupajočih vdov in počrnelih
deklet

kakor pogubljenih mornarjev prežalostni klie.

Kolikokrat sem zahrepenel: »Če je to
pesem, o, pojoči rudarji,

da bi vsaj žalostna bila!« To pa še pesem ni!

To je samo šumenje, rahlo šumenje,
okoli vaših src napeljanih transmisij.

NAŠA BESEDA.

FRANCE BEVK.

Žolč je v meni, pa bi rad napisal besedo v ljubezni. Žolč nad tistimi, ki so sključili hrbtenico vselej in ob vsaki priliki. Kadar molijo, še molijo le zato, da bi jih dosegla pohvala božja, proti svojemu bratu so Kajni. Žolč tistim, ki se sebe sramujejo in se ustrašijo lastnega

glasu, kadar se zaleti iz zlovoljnih ust, ki takoj plaho in ponižno zatrepetajo: Saj nisem hotel! Oprostite.

Ljubezen pa tistim, ki jih je obiskalo trpljenje in so zrele sočna jagoda, ki varujejo svojo lastnino kot zadnjo kapljico srčne krvi. Kadar molijo, molijo vroče, kadar te objamejo, te objamejo z ljubeznijo, brez hinavstva in brez strahu...

Ne vem, če je potreba natezalnice, da človek postane tak. Vem, da siti toži o lakoti, da se bogatin sramuje belega kruha in blagruje siromaka, ki grize skorjo.

Kadarkoli čujem sito tožbo, me pretrese, kot me pretrese, kadar se izvije iz tihih polnočnih ulic ali raz solkansko polje strašna slovenska melodija, ki je tako lepa in tako žalostna, najlepša in najžalostnejša v svoji pijani neubranosti in v svoji samoti vprav v polnoči. Kakor da se je prebudila nekje v črni daljavi skupina krivenčastih murv in toži vso prestalo bolest nočni temini in razodeva vse solnce in vse dni, ki so šli čeznjo.

Včasih stisne človeka globoko v srcu kot med dvema kamnoma, da planem izza mize in moram iti v polje, v prve cvete, v šum Soče in skrivnost sene ob dolgih spanja željnih njivah. Grem, grem, kot bi krožil po žilah lastnega telesa, samo da najdem pokoja in utešim grozo samote in čuvstva slabosti.

Kot drobne kaplje padajo vtisi name, v čudno pisanem mozaiku raste ta ljubezen in pogum.

Ob dolgem zidu hodita dva gori in doli in zdi se, da sta eno. Posluhnem in se začudim. Še se razodeva ljubezen v naši besedi, ki je najlepša takrat, kadar je najmehkejša, ne za povelje, za ljubezen ustvarjena.

Utihnili sta. Ko sem ju polglasno pozdravil: Dober večer! in pospešil korake, se me nista sramovala, kot da sem pravkar stopil iz njunih src in vem vse...

Ko se je ob križpotju moje blodne poti razdelila krivenčasta murva na dvoje in je druga polovica stopila na cesto in šla dalje, sem pohitel za njo.

Za ovinkom sem jo ustavil: »Kam greste, gospodična?«

Nje toplino sem čutil, nje sapo in utripanje žil, ko mi je odgovorila:

»Od brata... V ječi je...«